

Sygn. akt VI A Ca 1175/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Małgorzata Manowska

Sędziowie: SA Aldona Wapińska (spr.)

SO (del.) Jolanta de Heij-Kaplińska

Protokolant: sekr. sąd. Agnieszka Pawłowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 lutego 2014 r. w Warszawie

sprawy z powództwa (...) S.A. w W.

przeciwko Zakładowi (...) sp. z o.o. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 15 kwietnia 2013 r.

sygn. akt XX GC 4/13

uchyla zaskarżony wyrok w części utrzymującej nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym pod sygn. akt XX GNc 331/12 w dniu 22 maja 2012 r. co do kwoty 325 061, 80 zł (trzysta dwadzieścia pięć tysięcy sześćdziesiąt jeden złotych osiemdziesiąt groszy) i w tym zakresie sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

VI A Ca 1175/13

UZASADNIENIE

W dniu 23 kwietnia 2012 r. (...) Spółka Akcyjna w W. wystąpiła z pozwem przeciwko Zakładowi (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K., wnosząc o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, zobowiązującego pozwanego aby zapłacił powodowi kwotę 466.195,40 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 października 2011 r. do dnia zapłaty i kosztami postępowania.

Sąd Okręgowy w Warszawie, w sprawie o sygn. akt XX GNc 331/12, w dniu 22 maja 2012 r. wydał nakaz w postępowaniu nakazowym, nakazując aby pozwany zapłacił powodowi kwotę 466.195,40 zł z ustawowymi odsetkami za czas od 15 października 2011 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 13.045 zł tytułem kosztów procesu – w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wniósł w tym terminie zarzuty.

W zarzutach od powyższego nakazu zapłaty pozwany Zakład (...) spółka z o.o. w K. wniósł o uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa. Pozwany podniósł zarzut nieudowodnienia skuteczności rozwiązania i prawidłowości rozliczenia umowy leasingu. Na rozprawie w dniu 8 kwietnia 2013 r. pozwany podniósł ponadto, że umowa została rozwiązana przez czynności faktyczne - zwrot przedmiotu leasingu, odsetki powinny być zatem liczone od 5 maja 2011

r. Przyznał, że pozwany nie odebrał pisma z wezwaniem do zapłaty pod rygorem rozwiązania umowy, nie płacił opłat leasingowych ani nie uregulował zadłużenia, co stanowiło podstawę rozwiązania umowy. Zakwestionował zasadność żądania kwot:

- 34.620,50 zł, co do której powódka nie wykazała uzasadnienia poniesienia takich kosztów,

- 23.002 zł, jako nieuzasadnionej,

- 11.557 zł, objętej notą księgową, ze względu na brak podstaw do uznania, że całą tę kwotę powinien płacić pozwany i dowodu jej uiszczenia przez (...) S.A.,

- 293.904,97 zł, jako zawyżonej o 161.013 zł.

W ocenie pozwanego przedstawione przez powódkę dokumenty prywatne nie dowodzą zasadności wystawienia faktur i not. Ciężar udowodnienia istnienia należności wekslowej, zarówno co do zasady jak i wysokości, spoczywa na (...) S.A. Pozwany zawnioskował dowód z opinii biegłego na okoliczność realnej wartości przedmiotu leasingu w dacie jego zwrotu finansującej Spółce. Jego zdaniem zobowiązanie korzystającego jest niższe o około 200.000 zł.

W piśmie procesowym z 23 stycznia 2013 r. i na rozprawie powód wyjaśnił sposób rozliczenia umowy leasingu i co składa się na dochodzoną pozwem kwotę. Zdaniem powoda umowa została skutecznie wypowiedziana, natomiast korzystający nie otrzymał rozliczenia przed złożeniem odpowiedzi na zarzuty, gdyż dla rozliczenia uzyskanych korzyści koniecznym było odebranie od korzystającego przedmiotów leasingu i ich sprzedaż po cenach wskazanych w fakturach, zweryfikowanych uprzednio przez rzeczoznawcę. Zwrot pojazdów nastąpił 5 maja 2011 r., po skutecznym rozwiązaniu umowy. Powód rozliczył zgodnie z umową składki opłaty ubezpieczenia pojazdów, koszty wycen rzeczoznawców, prowizję udzieloną firmie organizującej na jej zlecenie aukcje w Internecie. Odsetki naliczone zostały do 1 lutego 2011 r. W pkt 4 rozliczenia, punktem wyjścia nie była wartość netto przedmiotu leasingu, ale ta kwota wraz z określonymi harmonogramem odsetkami, obejmującymi bankowe oprocentowanie kredytu zaciągniętego przez (...) SA. na zakup przedmiotu leasingu i marżę finansującego oraz podatek VAT.

Wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie utrzymał w mocy w całości nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym pod sygn. akt XXGNc 331/12 w dniu 22 maja 2012 r. Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego były następujące ustalenia:

W dniu 8 stycznia 2010 r. (...) S.A. w W. oraz Zakład (...) spółka z o.o. w K. zawarli umowę leasingu operacyjnego nr (...), zgodnie z którą powód (finansujący) zobowiązał się do nabycia wskazanych przez pozwanego (korzystającego) czterech wozideł technologicznych (...) o wartości 1.928.482,40 zł i oddania ich korzystającemu do używania (albo używania i pobierania pożytków) na czas określony - do końca miesiąca, w którym należne były - wg harmonogramu - opłaty leasingowe. Pozwany zobowiązał się do zapłaty wynagrodzenia w kwocie 2.302.228,56 zł netto, płatnego w ratach, w wysokości i w terminach określonych w harmonogramie, a także do ponoszenia kosztów ubezpieczenia pojazdu.

Zgodnie z § 8.6 Ogólnych Warunków Leasingu, w przypadku opóźnienia korzystającego z zapłatą co najmniej jednej raty wynagrodzenia, finansując był uprawniony do rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym, po uprzednim wezwaniu korzystającego do zapłaty należności we wskazanym terminie z zagrożeniem rozwiązaniem umowy. Stosownie do § 15 pkt 4 OWL, w przypadku przedterminowego rozwiązania umowy, finansująca mogła żądać od korzystającego zapłaty: **wszelkich przewidzianych umową, a nie zapłaconych, opłat leasingowych** wymagalnych od dnia przedterminowego rozwiązania umowy wraz z odsetkami za opóźnienie, **odszkodowania** obliczonego jako różnica pomiędzy 105% pozostałych do zapłaty rat wynagrodzenia netto w części kapitałowej (wymagalnej po dniu przedterminowego rozwiązania umowy) wraz z wartością opcji wykupu netto a uzyskanymi przez finansującą korzyściami z tytułu przedterminowego rozwiązania umowy, a także ustawowych odsetek w zapłacie tej różnicy, należnych od dnia wezwania do dnia zapłaty.

Korzyścią z tytułu przedterminowego rozwiązania umowy leasingu były:

wartość ceny sprzedaży netto przedmiotu leasingu uzyskanej przez finansującą, wartość netto kolejnej umowy o używanie przedmiotu leasingu. Na zabezpieczenie należytego wykonania zobowiązania korzystający wystawił weksel własny in blanco, bez protestu, upoważniając finansującą do jego wypełnienia na kwotę wynikającą z rozliczenia leasingu. Wobec uchybienia przez Zakład (...) terminowej zapłaty raty leasingowej, pismem z 21 stycznia 2011 r. (...) S.A. wezwała go do zapłaty zadłużenia, zastrzegając, że po bezskutecznym upływie określonego terminu, rozwiąże umowę, stosownie do § 8 pkt 6 OWL. (dowód: pismo k.216-219) Ponieważ należność nie została przez pozwanego uregulowana, pismem datowanym 1 lutego 2011 r. finansująca rozwiązała umowę, zobowiązując korzystającego do zwrotu pojazdów, co ostatecznie nastąpiło 5 maja 2011 r. Przedmiot leasingu został sprzedany 18 października 2011 r. Wynikające z rozliczenia umowy, zadłużenie w łącznej kwocie 466.195,40 zł nie zostało uregulowane przez pozwanego. Na tę kwotę składają się:

- 130.906,76 zł - nieuiszczone opłaty leasingowe wymagalne do dnia zakończenia umowy,
- 6.763,17 zł - odsetki za opóźnienie w zapłacie rat opłat leasingowych,
- 34.620,50 zł - koszty ubezpieczenia i windykacji,
- 293.904,97 zł - pozostałe do zapłaty raty leasingowe.

Oceniając zasadność żądania pozwu w aspekcie podniesionych zarzutów od nakazu zapłaty, Sąd Okręgowy wskazał, iż weksel własny, zawierający bezwarunkowe przyrzeczenie wystawcy zapłacenia określonej sumy pieniężnej we wskazanym miejscu i czasie, stwarza bezwarunkową odpowiedzialność osób na nim podpisanych. Zobowiązanie wekslowe powstaje przez wręczenie podpisanego weksla (w zamiarze zaciągnięcia zobowiązania) i odebranie go przez osobę uprawnioną. Wystawca weksla i remitent zawierają w ten sposób umowę, której ważność zależy od istnienia i ważności causa rozumianej jako cel gospodarczy przysporzenia.

Sąd pierwszej instancji przypomniał, iż zasada, że zobowiązanie wekslowe ma charakter abstrakcyjny, ulega poważnemu osłabieniu w przypadku wystawienia weksla in blanco o charakterze gwarancyjnym, którego posiadaczem jest pierwszy wierzyciel. Wydanie weksla in blanco stwarza bowiem specjalny rodzaj zobowiązania, różniącego się znacznie od zobowiązania wynikłego z wydania całkowicie wypełnionego weksla. Weksel in blanco jest ściśle związany z dodatkową umową łączącą wystawcę z remitentem. Zgodnie z art. 10 prawa wekslowego, dłużnik wekslowy może powoływać się na to, że weksel wypełniony został niezgodnie z zawartym w tym przedmiocie porozumieniem, zatem może powoływać się na zarzuty pozawekslowe, wynikające ze stosunku podstawowego. W takim przypadku, po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty, spór z płaszczyzny prawa wekslowego przenosi się na ogólną płaszczyznę stosunku prawa cywilnego.

Podniesienie zarzutów ze stosunku podstawowego nie oznacza jednak, że proces o zapłatę tego rodzaju weksla przestanie mieć charakter procesu wekslowego. Nie powoduje to bowiem utraty przez posiadacza formalnej i materialnej legitymacji wekslowej. Ciężar dowodu, że weksel wypełniono niezgodnie z porozumieniem, spoczywa na dłużniku, który może przy tym korzystać ze wszystkich środków dowodowych. Nie ma natomiast – zdaniem Sądu pierwszej instancji – podstaw, aby ciężar dowodzenia okoliczności ze stosunku podstawowego uzasadniających uzupełnienie weksla, przerzucić na wierzyciela wekslowego, a tym bardziej okoliczności takie nie powinny być badane przez sąd z urzędu.

Odnosząc powyższe rozważania do niniejszego sporu, Sąd Okręgowy uznał, że pozwany nie dowiódł zasadności zarzutów stawianych powodowi co do uzupełnienia przez niego weksla na kwotę inną, niż wynikająca z prawidłowego rozliczenia leasingu. Zdaniem Sądu pierwszej instancji pozwany ograniczył się do twierdzenia nieudowodnienia przez powoda zasadności roszczenia wynikającego ze stosunku podstawowego, zaś zastrzeżenia co do skuteczności rozwiązania umowy nie potwierdziły się, gdyż powód przedstawił dokumenty, z których wynikało, że dopełnił wymogów stawianych w § 8 pkt 6 OWL. Zarzuty w tym zakresie Sąd Okręgowy ocenił jako sformułowane wyłącznie

na użytek niniejszej sprawy, skoro pozwany nie podnosił ich po otrzymaniu oświadczenia finansującej o rozwiązaniu umowy i nie sprzeciwił się zwrotowi przedmiotu leasingu.

W ocenie Sądu pierwszej instancji zasadniczą kwestią wymagającą wyjaśnienia było nieprawidłowe rozliczenie leasingu, a w konsekwencji uzupełnienie przez powódkę weksla na kwotę nieodpowiadającą rzeczywistemu zobowiązaniu korzystającego. Ciężar przedstawienia prawidłowego rozliczenia i udowodnienia nieistnienia zobowiązania w dochodzonej pozewem kwocie spoczywał na pozwanym, który nie sprostował temu obowiązkowi. Zdaniem Sądu Okręgowego w zarzutach pozwany ograniczył się do sformułowania bardzo ogólnych zastrzeżeń, których nie skonkretyzował i nie poparł stosownymi dowodami nawet po otrzymaniu w 23 stycznia 2013 r. obszernie udokumentowanego stanowiska powoda. Pismo procesowe z dnia 6 lutego 2013 r. zawiera jedynie powtórzenie zarzutów i przywołanie poglądów orzecznictwa, nie odnosząc się do konkretnych okoliczności niniejszej sprawy. W ocenie Sądu Okręgowego pozwany zdawał się dążyć do przerwania na powoda obowiązku udowodnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, abstrahując od istnienia weksla. Tymczasem, specyfika procesu wekslowego wymagała przedstawienia przezeń własnego rozliczenia i odniesienia się do każdego z elementów objętych rozliczeniem leasingu, tak aby Sąd uznając, że należność w jakiejś określonej części nie istnieje, mógł w tym zakresie uchylić nakaz zapłaty i oddalić powództwo w całości lub w części.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji twierdzenia pozwanego zgłoszone bez żadnego usprawiedliwienia opóźnienia, na rozprawie 8 kwietnia 2013 r., podlegały pominięciu. Gdyby nawet uznać, że niewykonanie przez finansującą obowiązku wynikającego z § 17 pkt 1 OWL uniemożliwiło mu przedstawienie twierdzeń i dowodów w zarzutach od nakazu zapłaty, pozwany powinien był to uczynić w ciągu 14 dni od otrzymania odpowiedzi na zarzuty, (art. 479¹⁴ § 2 w zw. z art. 479^{14a} k.p.c.).

Sąd meriti uznał, iż pozwany nie przedstawił dowodów pozwalających na zaprzeczenie istnienia zobowiązania wekslowego w określonej przez powoda wysokości. Z uwagi na to, że wystawiony przezeń weksel jest ważny, a pozwany nie udowodnił, iż został on wypełniony przez (...) niezgodnie z porozumieniem wekslowym na kwotę wyższą od zobowiązania wynikającego z zawartej przez strony umowy leasingu, nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym pod sygn. akt XX GNc 331/12 w dniu 22 maja 2012 r. został przez Sąd Okręgowy utrzymany w mocy na podstawie art. 496 k.p.c.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego w części, tj. w zakresie utrzymania w mocy nakazu zapłaty z dnia 22 maja 2012 roku, sygn. akt XX GNc 331/12, co do kwoty 325 061,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15 października 2011 roku do dnia zapłaty oraz co do kosztów procesu, zaskarżył apelacją pozwany Zakład (...) Spółka z o.o. z siedzibą w K., zarzucając:

1) naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wyciągnięcie wniosku sprzecznego z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie i uznaniem, że przed złożeniem w dniu 1 lutego 2011 roku oświadczenia o wypowiedzeniu umowy leasingu powód wyznaczył pozwanemu dodatkowy termin do zapłaty zaległych rat, gdy z koperty oraz dowodu nadania załączonych do pisma z dnia 21 stycznia 2013 roku jednoznacznie wynika, że wezwanie do zapłaty zaległych rat datowane na dzień 21 stycznia 2011 roku z zakreślonym dodatkowym terminem do dnia 31 stycznia 2011 roku, zostało wysłane do pozwanego dopiero w dniu 2 lutego 2011 roku, a doręczone per aviso w dniu 22.02.2011 roku, tj. już po złożeniu oświadczenia o wypowiedzeniu, co skutkowało błędnym ustaleniem stanu faktycznego, naruszeniem art. 709¹³ § 2 k.c. poprzez jego zastosowanie i uznanie, że oświadczenie powoda z dnia 1 lutego 2011 roku było skuteczne, a w konsekwencji utrzymaniem w mocy nakazu zapłaty w zakresie kwoty 293 904,97 zł w sytuacji, gdy nie było podstaw do żądania przez powoda nie tylko odszkodowania wyliczonego zgodnie z § 15 ust. 4 OWL, ale nawet odszkodowania wynikającego z art. 709 k.c.,

2) naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 328 § 1 k.p.c. poprzez nie ustosunkowanie się przez Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do podniesionych przez pozwanego zarzutów niezgodności zapisu § 15 ust. 4 OWL z przepisami prawa tj. art. 709¹⁵ k.c. i 483 k.c., które – wobec faktu uznania przez Sąd pierwszej instancji, iż

powód skutecznie wypowiedział umowę leasingu – miały kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie oraz który to brak poważnie utrudnia ocenę w zakresie zastosowanej przez Sąd pierwszej instancji podstawy prawnej,

3) naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 58 § 1 i 3 k.c. w zw. z art. 483 § 1 k.c. poprzez ich nie zastosowanie i uznanie, że zapis § 15 ust. 4 OWL jest ważny pomimo tego, iż obciąża on korzystającego - w związku z brakiem zapłaty rat leasingowych – świadczeniem przekraczającym wartość szkody, którą finansujący może ponieść z tytułu przedterminowego rozwiązania umowy w związku z brakiem zapłaty rat tj. **ma charakter kary umownej**,

4) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 709 i art. 361 § 2 k.c. poprzez ich niezastosowanie i przyznanie powodowi tytułem odszkodowania za przedterminowe rozwiązanie umowy kwoty **293 904,97 zł**, w sytuacji, gdy – jak wynika z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie – powód poniósł szkodę co najwyżej w kwocie 58 124,96 zł,

5) naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i uznanie, że odszkodowanie w kwocie 293 904,97 zł wskazane w pkt 4 pisma procesowego powoda z dnia 21.01.2013 roku zostało naliczone zgodnie z postanowieniami łączącej strony umowy, gdy z wydruku systemowego ostatniego obowiązującego harmonogramu opłat oraz faktur dokumentujących sprzedaż przedmiotów leasingu jednoznacznie wynika, iż odszkodowanie wyliczone na podstawie § 15 ust. 4 OWL zamyka się kwotą **139 965,12 zł** oraz poprzez uznanie za prawidłowe obciążenie pozwanego kosztami I raty ubezpieczenia w kwocie 11 557,00 zł, pomimo skutecznego zdaniem Sądu wypowiedzenia umowy leasingu pismem z dnia 1 lutego 2011 roku, gdy z treści OWL i zasad ubezpieczenia przedmiotu leasingu wynika, że pozwany był obowiązany pokrywać koszty ubezpieczenie jedynie w okresie obowiązywania umowy,

6) naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 232 zd. 1 k.p.c. oraz art. 233 § 2 k.p.c. poprzez uznanie, że pozwany nie przedstawił dowodów pozwalających na zaprzeczenie istnienia zobowiązania w określonej przez powoda wysokości, pomimo tego, że:

a) w zarzutach od nakazu zapłaty pozwany podniósł zarzut nieprawidłowego rozliczenia umowy leasingu oraz wnosił o zobowiązanie powoda do udokumentowania sposobu tego rozliczenia, a z dokumentów przedłożonych przez powoda jednoznacznie wynika, iż kwota odszkodowania objętego sumą wekslową nie tylko przewyższa wysokość szkody poniesionej przez powoda, lecz została wyliczona również niezgodnie z § 15 ust. 4 OWL, a także, iż brak jest podstaw do obciążania pozwanego kosztami ubezpieczenia po dniu rozwiązania umowy leasingu,

b) pomimo tego, że powód uchylił się - mimo wniosku, o którym mowa w lit a) - od przedstawienia dokumentów z których wynikałby fakt poniesienia przez niego kosztów windykacji w kwocie 23 002,00 zł, ograniczając się w tym zakresie do przedłożenia Tabeli Opłat, z której wynika co najwyżej obowiązek zapłaty przez pozwanego opłat ryczałtowych w łącznej wysokości 1476,00 zł brutto, co – w powiązaniu z uchybieniami wskazanymi w pkt 4 i 5 – skutkowało bezzasadnym utrzymaniem nakazu zapłaty w mocy w zakresie w/w należności

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wnosil o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez:

a) uchylenie nakazu zapłaty z dnia 22 maja 2012 roku, sygn. akt XX Gnc 331/12 co do kwoty 325 061,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15 października 2011 roku do dnia zapłaty oraz co do kosztów procesu,

b) oddalenie powództwa co do kwoty 325 061,80 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15 października 2011 roku do dnia zapłaty,

c) stosunkowe rozdzielenie kosztów postępowania za pierwszą instancję

2) zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za drugą instancję wg norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Powód, który w toku postępowania międzyinstancyjnego zmienił nazwę na (...) S.A., wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu za drugą instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie, o ile zmierzała do uchylecia wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i przekazania Sądowi pierwszej instancji sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania. Sąd Okręgowy dokonał bowiem ustaleń faktycznych częściowo sprzecznie z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie, co w konsekwencji doprowadziło do błędów w subsumcji, a tym samym naruszenia prawa materialnego.

Przede wszystkim zauważyć należy, iż Sąd Okręgowy bardzo obszernie wyjaśnił kwestie teoretyczne – czym jest weksel, jaka jest istota zobowiązania wekslowego, kiedy ono powstaje, na jakim etapie postępowania badana jest ważność weksla, jaki jest charakter weksla in blanco, a także możliwość podniesienia zarzutów ze stosunku podstawowego. Kwestie te tymczasem nie były w sprawie niniejszej sporne. Natomiast to, co stanowiło oś sporu – tj. prawidłowość uzupełnienia weksla gwarancyjnego w związku z zakwestionowaniem przez stronę pozwaną prawidłowości rozwiązania umowy leasingowej oraz wartości korzyści uzyskanej przez finansującego – zostało przez Sąd pierwszej instancji potraktowane zbyt pobieżnie. Samo stwierdzenie, iż pozwany nie sprostował obowiązkowi udowodnienia nieprawidłowego rozliczenia umowy leasingu i w konsekwencji uzupełnienia przez finansującego weksla na kwotę nieodpowiadającą rzeczywistemu zobowiązaniu korzystającego, bez odniesienia się do konkretnych zarzutów zgłoszonych przez pozwanego i wyjaśnienia dlaczego nie były one uzasadnione – było niewystarczające i musi być uznane za nierozpoznanie istoty sprawy. Prawidłowo wskazując, iż po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksla gwarancyjnego i po podniesieniu zarzutów ze stosunku podstawowego, spór między stronami został przeniesiony z płaszczyzny prawa wekslowego na ogólną płaszczyznę stosunku prawa cywilnego – Sąd Okręgowy nie dokonał analizy materiału dowodowego w tej płaszczyźnie, tj. pod kątem zgodności postanowień umowy leasingu (w tym postanowień OWL, stanowiących integralną część tej umowy) z przepisami kodeksu cywilnego regulującymi tę instytucję prawną, zaś jego ustalenia dotyczące spełnienia przesłanek wypowiedzenia umowy przez finansującego okazały się sprzeczne z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Strony w sprawie niniejszej przewidziały w umowie leasingu możliwość jej rozwiązania ze skutkiem na przyszłość (ex nunc) – w razie spełnienia przesłanek określonych w OWL – w drodze złożenia oświadczenia przez jedną ze stron. Oświadczenie takie stanowi wypowiedzenie umowy i jest czynnością prawną adresowaną do drugiej strony umowy. Powszechnie uznaje się, iż wypowiedzenie jest konstrukcyjnie związane ze stosunkami prawnymi o charakterze ciągłym i bezterminowym. Prawo wypowiedzenia przysługuje, co do zasady, w ramach umów zawartych na czas nieoznaczony. Jedynie wyjątkowo ustawodawca zezwala na wypowiedzenie umowy zawartej na czas oznaczony (por.: Katarzyna Kopaczyńska-Pieczniak, komentarz do art. 709¹⁵ k.c. [w:] Kidyba Andrzej (red.), Gawlik Zdzisław, Janiak Andrzej, Kopaczyńska-Pieczniak Katarzyna, Koziół Grzegorz, Niezbecka Elżbieta, Sokołowski Tomasz: Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część szczególna. 2010, LEX Numer: 84029).

Chociaż umowa leasingu zostaje zawsze zawarta na czas określony i w związku z tym w zasadzie powinna trwać do upływu terminu, na jaki strony ją zawarły – przepisy kodeksu cywilnego przewidują prawo wypowiedzenia tej umowy (por. art. 709¹¹, 709¹² § 2 i art. 709¹³ § 2 k.c.). Jako wyjątkowy sposób rozwiązania stosunku prawnego leasingu, wypowiedzenie tej umowy zostało jednak ograniczone w istotny sposób. Po pierwsze wypowiedzenia umowy może dokonać w zasadzie tylko finansujący. Ponadto wypowiedzenie może nastąpić wyłącznie w przypadkach przewidzianych w ustawie, czyli w razie zaistnienia sytuacji określonych w art. 709¹¹, 709¹² § 2 lub art. 709¹³ § 2 k.c. **Powstanie po stronie finansującego prawa do wypowiedzenia umowy uzależnione jest przy tym od spełnienia zawartych w tych przepisach przesłanek.** Kolejnym ograniczeniem jest zastrzeżenie przez ustawodawcę w każdym przypadku, że wypowiedzenie następuje ze skutkiem natychmiastowym, chyba że strony uzgodniły termin wypowiedzenia. **W związku z powyższym nie jest dopuszczalne uregulowanie w**

umowie leasingu innych przypadków wypowiedzenia tej umowy. Takie postanowienie jako mające na celu obejście ustawy byłoby bezwzględnie nieważne art. 58 k.c. (tak: Katarzyna Kopaczyńska-Pieczniak, op. cit.).

W myśl art. 709¹³ § 1 k.c. korzystający obowiązany jest płacić raty w terminach umówionych. Natomiast § 2 tego artykułu stanowi, że: „Jeżeli korzystający dopuszcza się zwłoki z zapłatą co najmniej jednej raty, finansujący powinien wyznaczyć na piśmie korzystającemu odpowiedni termin dodatkowy do zapłacenia zaległości z zagrożeniem, że w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu może wypowiedzieć umowę leasingu ze skutkiem natychmiastowym, chyba że strony uzgodniły termin wypowiedzenia. Postanowienia umowne mniej korzystne dla korzystającego są nieważne.”

W § 8 ust. 6 OWL zawarte zostało postanowienie odpowiadające treścią powyższemu przepisowi: „ 6. Jeżeli korzystający opóźni się z zapłatą co najmniej jednej raty wynagrodzenia i nie zapłaci jej w terminie dodatkowym wyznaczonym przez Finansującego wraz z zagrożeniem, że w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu finansujący może wypowiedzieć umowę leasingu ze skutkiem natychmiastowym. Finansujący jest uprawniony do przedterminowego rozwiązania umowy leasingu ze skutkami określonymi w § 15 pkt 4. To samo uprawnienie przysługuje finansującemu jeżeli korzystający opóźnia się z zapłatą jakiegokolwiek innej należności wynikającej z umowy leasingu i nie ureguluje jej pomimo wezwania do zapłaty.” Z porównania tego postanowienia z treścią art. 709⁽¹³⁾ § 2 k.c. wynika, iż powód w sposób niedozwolony rozszerzył swoje uprawnienie do rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym także w przypadku opóźnienia w zapłacie należności innych, niż rat wynagrodzenia, co jest sprzeczne z wyżej cytowanym przepisem. W tym zakresie więc powyższe postanowienie OWL jest nieważne. Natomiast aby można było uznać, iż finansujący skutecznie rozwiązał umowę z przyczyn leżących po stronie korzystającego – ze skutkami wynikającymi z art. 709⁽¹⁵⁾ i § 15 ust. 4 OWL – powód musiał dopełnić czynności określonych w art. 709⁽¹³⁾ § 2 k.c. oraz w § 8 ust. 6 OWL, tj. wezwać pozwanego do zapłaty zaległych rat wynagrodzenia w wyznaczonym terminie z zagrożeniem, iż po bezskutecznym upływie tego terminu będzie uprawniony do wypowiedzenia umowy i dopiero wówczas, gdy w dodatkowym terminie spłata nie nastąpi, złożyć oświadczenie o wypowiedzeniu umowy. Prawdopodobnie dokonania powyższych czynności została zakwestionowana przez pozwanego już w zarzutach od nakazu zapłaty.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego słusznie apelujący zarzuca Sądowi pierwszej instancji naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez uznanie, że przed złożeniem w dniu 1 lutego 2011 roku oświadczenia o wypowiedzeniu umowy leasingu powód wyznaczył pozwanemu dodatkowy termin do zapłaty zaległych rat. Z koperty oraz dowodu nadania załączonych do pisma powoda z dnia 21 stycznia 2013 roku jednoznacznie wynika bowiem, że wezwanie do zapłaty zaległych rat datowane na dzień 21 stycznia 2011 roku z zakreślonym dodatkowym terminem do dnia 31 stycznia 2011 roku, zostało wysłane do pozwanego dopiero w dniu 2 lutego 2011 roku, a doręczone przez awizo w dniu 22.02.2011 roku. Zatem zarówno wysłanie tego pisma, jak i jego doręczenie pozwanemu, nastąpiło po upływie wyznaczonego przez powoda terminu do uregulowania zaległych rat. Nie można więc takiego wezwania uznać za skuteczne, co z kolei prowadzi do wniosku, iż nie zostały spełnione przesłanki do złożenia przez finansującego skutecznego oświadczenia o rozwiązaniu umowy ze skutkiem natychmiastowym. Bez znaczenia przy tym pozostaje okoliczność, czy doręczenie pozwanemu pisma datowanego na dzień 1.02.2011 r., zawierającego oświadczenie powoda o wypowiedzeniu umowy, nastąpiło po upływie terminu awizowania pisma wzywającego pozwanego do zapłaty zaległej raty, z zagrożeniem o możliwości wypowiedzenia umowy, skoro termin do spełnienia tego świadczenia upłynął zanim pismo to dotarło do adresata, a nawet zanim zostało ono wysłane. Wyznaczony w tym piśmie dodatkowy termin do zapłaty należności był zatem niemożliwy do zachowania przez pozwanego. Dokonanie odmiennego ustalenia przez Sąd Okręgowy skutkowało więc naruszeniem art. 709¹³ § 2 k.c. poprzez jego zastosowanie i w konsekwencji utrzymanie w mocy nakazu zapłaty w zakresie kwoty **293 904,97 zł**. Skoro bowiem nie można było skutecznie rozwiązać umowy z uwagi na brak uprzedniego wezwania do zapłaty zaległych rat wynagrodzenia i uprzedzenia o skutkach jej niedokonania, to nie było podstaw do żądania przez powoda nie tylko odszkodowania wyliczonego zgodnie z § 15 ust. 4 OWL, ale nawet odszkodowania wynikającego z art. 709¹⁵ k.c.

Ponieważ jednak nastąpił zwrot przedmiotów leasingu przez korzystającego, który przyznał, iż pozostawał w opóźnieniu z zapłatą kilku rat wynagrodzenia, rzeczą Sądu Okręgowego było ustalenie w jaki sposób i z jaką datą doszło

do zakończenia stosunku prawnego pomiędzy stronami i wobec tego – na jakich zasadach, w świetle postanowień umowy, OWL i przepisów k.c., powinno nastąpić rozliczenie tej umowy. Ustalenie powyższych okoliczności było obowiązkiem Sądu pierwszej instancji w związku z zarzutem nieprawidłowego uzupełnienia weksla podniesionym jeszcze w zarzutach od nakazu zapłaty. Tymczasem Sąd pierwszej instancji uchylił się od dokonania takich ustaleń błędnie przyjmując, iż rozwiązanie umowy zostało dokonane skutecznie i to z przyczyn leżących po stronie pozwanego. Opóźnienie w zgłoszeniu zastrzeżeń co do poszczególnych należności składających się na kwotę dochodzoną wekslem nie miało w gruncie rzeczy znaczenia dla rozpoznania sprawy, bowiem wyliczenie tych należności przez powoda opierało się na założeniu prawidłowości rozwiązania umowy pismem z dnia 1.02.2011 r. Jak jednak wskazano wyżej, pismo to nie mogło odnieść zamierzonego skutku, wobec czego rozliczenie umowy nie mogło nastąpić według zasad przewidzianych w art. 709⁽¹⁵⁾ k.c., ani tym bardziej w § 15 ust. 4 OWL, którego zgodności ze wskazanym wyżej artykułem Sąd pierwszej instancji nawet nie zbadał, pomimo zgłoszonego w tym zakresie zarzutu. Tym samym należy uznać za zasadne podniesione w apelacji zarzuty naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 328 § 1 k.p.c.

Skoro Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, to na obecnym etapie brak jest potrzeby, a przede wszystkim możliwości przesądzenia o zasadności pozostałych zarzutów podniesionych w apelacji.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd pierwszej instancji dokona przede wszystkim prawidłowych ustaleń faktycznych opartych na materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie. Po dokonaniu tych ustaleń Sąd meriti oceni zasadność zarzutów podniesionych przez pozwanego w piśmie zawierającym zarzuty od nakazu zapłaty, mając na uwadze przesądzenie przez Sąd Apelacyjny, iż nie zostały spełnione przesłanki do uznania za skuteczne wypowiedzenia umowy leasingu oświadczeniem powoda z dnia 1.02.2011 r. z uwagi na brak skutecznego uprzedniego wezwania do spełnienia świadczenia z zagrożeniem o możliwości wypowiedzenia umowy w razie bezskutecznego upływu terminu do dokonania tej czynności. Sąd pierwszej instancji oceni, czy w świetle postanowień umowy oraz przepisów kodeksu cywilnego – wobec dokonania czynności faktycznej zwrotu maszyn przez pozwanego na żądanie powoda – można uznać, iż umowa została rozwiązana na mocy porozumienia stron i na jakich zasadach w takim przypadku należało dokonać rozliczenia należności stron. Sąd Okręgowy oceni również zachowanie pozwanego, który nie spełniał swojego obowiązku terminowego placenia rat wynagrodzenia, pod kątem możliwości uznania, iż przyczyny rozwiązania umowy leżą po jego stronie, co mogłoby rzutować na zakres jego odpowiedzialności względem powoda. W razie wątpliwości co do wysokości odszkodowania przysługującego powodowi (po uprzednim ustaleniu, iż pozwany taką odpowiedzialność odszkodowawczą ponosi oraz określeniu jej zakresu), Sąd pierwszej instancji dopuści dowód z opinii biegłego wnioskowany przez stronę pozwaną. Rzeczą Sądu meriti będzie również ocena postanowień umowy wraz z postanowieniami OWL pod kątem ich zgodności z semiimperatywnymi przepisami kodeksu cywilnego regulującymi umowę leasingu – w zakresie niezbędnym do zbadania zarzutu nieprawidłowego uzupełnienia weksla. Ponadto, przy ustalaniu ewentualnego odszkodowania, Sąd pierwszej instancji będzie miał na uwadze poglądy wyrażane w orzecznictwie Sądu Najwyższego jak należy rozumieć korzyści odniesione przez finansującego, pomniejszające wysokość odszkodowania należnego od korzystającego.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny - na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. - uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za instancję apelacyjną.